

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Кафедра музичної педагогіки та хореографії

Історія і теорія музики

Конспекти лекцій, література з курсу, питання на сесію

адаптовані на основі Освітньої Програми
для здобувачів спеціалізації «хореографія»

Укладач – Кавунник О.А., кандидатка мистецтвознавства,
доцента кафедри музичної педагогіки та хореографії
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Ніжин 2025

ПРОГРАМА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ МУЗИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ХОРЕОГРАФІВ.

Основи теорії музики

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи теорії музики» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки наряду бакалавр спеціальності Хореографія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є елементарні знання з теорії музики. Привертається увага на наявні міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами «Історія української музики», «Сольфеджіо».

Конспекти лекцій дисципліни «Основи теорії музики» викладено у формі змістових модулів:

- ЗМ 1. Основи музичної грамоти: музичний звук, звукоряд, нотний запис.
- ЗМ 2. Засоби музичної виразності, їх характерні властивості.
- ЗМ 3. Лад, тональність, розв'язання звуків, види мажору, мінору в музиці.
- ЗМ 4. Музичні інтервали: види, структура, обернення.
- ЗМ 5. Співзвуччя і акорд: види, структура, обернення.
- ЗМ 6. Основи ритмічної організації музики, розміри, тривалості, синкопи.
- ЗМ 7. Темп в музиці: види, позначення в нотному тексті.
- ЗМ 8. Музичний жанр: значення, типологія.
- ЗМ 9. Музична драматургія та композиція: структурна періодичність, частини.
- ЗМ 10. Типологія музичних форм: прості, складні, мішані.
- ЗМ 11. Типи викладу музичного матеріалу.
- ЗМ 12. Музична фактура: визначення, види.
- ЗМ 13. Функції частин у музичному творі.
- ЗМ 14. Принципи розвитку музичного матеріалу.

ЗМ 15. Мелізми: визначення, різновиди.

ЗМ 16. Основи музичного аналізу твору.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни “Основи теорії музики” є оволодіння знаннями про нотний запис засобів музичної виразності, їх характерні ознаки як провідні у відображенні обрано-емоційного настрою у різножанрових творах інструментальної, оркестрової, вокальної, хорової музики, написаної у ви значених композитором формах простої, складної мішаної форми. Отриманні з курсу знання, вміння, навички про музичний твір стануть в нагоді для використання їх в контексті композиції, малюнку танцю.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Основи теорії музики” є:

- - оволодіння основами музичної грамоти;
- засвоєння характерних ознак засобів музичної виразності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент повинен **знати**

- характерні риси засобів музичної виразності;
- основні поняття про структуру музичного твору;
- типи викладу, функції, принципи розвитку фактури музичного твору;

вміти:

- визначати темпоритм в музиці;
- розповісти про характер мелодії як головної думки твору.

Змістовий модуль № 1

Основи музичної грамоти: музичний звук, звукоряд, нотний запис.

Вступ до курсу. Дефініції понять "звук", "ступінь", "нота". Правила нотного запису музики: нотний стан, нота як знак, розташований на нотному стані. Звук як фізичне коливання пружного тіла (голос, струна, стовп повітря в музичних інструментах). Звукоряд як послідовність звуків у

висхідному, низхідному русі. Гама як частина звукоряду в межах октави від першого звуку (ступені) до його повторення. Басовий та скрипковий ключі. Знаки альтерації: запис, призначення.

Змістовий модуль № 2

Засоби музичної виразності, їх характерні властивості.

Мелодія, гармонія, ритм, темп, тембр, динаміка, регістр як важливі засоби музичної виразності в творі. Мелодія як головна думка твору, виражена одноголосно. Першорядні атрибути мелодії: рух (висхідний, низхідний поступовий, стрибками, на місці), лад (мажорний, мінорний), наявність кульмінації, жанрово-інтонаційні звороти (секундові інтонації плачу, секстові-романсові інтонації, квартові закличні інтонації). Гармонія як наука про акорди в їх послідовності, як супровід до мелодії. Ритм як організована послідовність звуків однакової чи різної тривалості в заданому темпі. Поняття про динамічні відтінки «форте», «піано», види регістру, темброві обертони в музичному творі.

Змістовий модуль № 3

Лад, тональність, розв'язання звуків, види мажору, мінору в музиці.

Лад як організована послідовність стійких і нестійких звуків. Поняття розв'язання на основі тяжіння нестійких звуків у найближчі стійкі. Історичні відомості про лади народної музики мажорного (лідійський, міксолідійський) та мінорного (фрігійський, гіпофригійський, дорійський) нахилу. Значення ладо-тональності в розумінні образно-емоційного змісту твору. Тональність як висотне положення ладу. Діатоніка, хроматика та поняття тяжіння між звуками. Структура натурального мажору та характеристика його звучання (світло, сонячно, оптимістично, радісно), мінору (сумно, тужливо, похмуро, драматично).

Змістовий модуль № 4

Музичні інтервали: види, структура, обернення.

Визначення інтервалу як відстані між двома звуками. Назва, ступенева й тонова величини, властивості простих інтервалів в межах октави, складових – більше октави, консонуючих як приємно звучачих, дисонуючих, що звучать різко, напружено, гостро. Інтервали діатонічні (основні), хроматичні, змінені шляхом підвищення чи пониження звуків.

Образно-виражальні функції інтервалів у створенні музичних образів на прикладах музики М. Лисенка ("Сумний наспів"), М. Скорика ("Мелодія"), В. Косенка ("Дощик"), А. Лядова ("Музична табакерка"), Д. Кабалевського ("Хто переспорив?").

Змістовий модуль № 5

Співзвуччя, акорд: види, структура, обернення.

Визначення гармонії як науки про акорди в їх послідовності. Спільне та відмінне між поняттями співзвуччя і акорд. Музично-естетичний контекст гармонії як злагодженість, узгодження, співвідношення, збалансованість, пропорційність. Музично-виражальна роль акордів в музиці. Головні тризвуки T-S-D, їх музично-виражальні функції. Типи, структурні відмінності, будова тризвуків: великий, малий, збільшений, зменшений. Обернення тризвуків: сектакорд, квартсектакорд, їх значення в музичному розвитку твору. Види септакордів великих, малих, їх використання в гармонічному розвитку. Біфункціональність акорду D-7, його обернення й розв'язання.

Змістовий модуль № 6

Основи ритмічної організації музики, розміри, тривалості, синкопи.

Музично-виражальне значення ритму. Відчуття ритму в хореографії: маршовий поступ, ритмо-формули танців (мазурка, полонез, вальс, гопак).

Основні види ритмічного пульсу: метр, акцент, доля, такт. Метр як прояв основних долей розміру. Акцент як підкреслення сильної долі такту. Тактова риска в означенні відстані між сильними долями в тактах.

Розмір як вираження долей метру певними тривалостями. Види синкоп (внутрішньо тактові, між тактові) та їх музично-виражальне значення в творі. Види паузи.

Поняття про основні тривалості (цілі, половинні, четвертні, вісімки) та особливі види ритмічного дроблення (дуоль, тріоль, квінтоль), їх використання в музичній літературі (твори для фортепіано Й. Баха, Ф. Шопена, П. Чайковського, М. Лисенка).

Змістовий модуль № 7

Темп в музиці: види, позначення в нотному тексті.

Темп – швидкість виконання музики. Темп як важливий виразник образно-інтонаційного задуму твору, носій загального темпоритму в творі. Види темпу: помірний, повільний, швидкий, їх характеристика в контексті виконання й сприйняття музичного твору. Приклади позначень видів темпу: Largo (протяжно), Grave (важко), Adagio (повільно), Lento (широко), Moderato (помірно), Andantino (спокійно), Allegro (жваво), Presto (швидко), Prestissimo (дуже швидко).

Змістовий модуль № 8

Музичний жанр: значення, типологія.

Визначення терміну "жанр" як рід, вид, тип твору в музиці. Епос, лірика, драма як родові жанри в характеристиці епічної, ліричної, драматичної музики. Пісня, танець, марш як типові жанри на уроках музики в школі. Значення музичного жанру в розумінні змісту твору. Ритмо-інтонаційні формули як специфічні, індивідуальні ознаки музичних жанрів: (тридольність вальсу, чотиридольність маршу, синкопованість, пунктирність

– в мазурках, полонезах), мелодико-інтонаційні звороти (секундові – охкання, схлипування, плач; секстові – романсов-пісенні; квартові – закличні) в музичних творах. Зовнішні ознаки жанрів за типом виконання: вокальна, хорова, ансамблева, оркестрова, танцювальна музика. Внутрішні ознаки жанру за способом виконання твору: камерно-вокальна, камерно-інструментальна, фортепіанна, скрипкова, духовна, органна музика.

Змістовий модуль № 9

Музична драматургія та композиція: структурна періодичність, частини.

Драматургія – з давньо-грецької постановка, складання. Музична драматургія – система виражальних засобів і прийомів втілення драматичної дії в творах музично-сценічного жанру (опера, балет, оперета, симфонія). Ознаки музичної драматургії: послідовність етапів розкриття змісту (експозиція, зав'язка, розвиток, кульмінація, розв'язка), наявність конфлікту, показ в боротьбі сил дії та протидії.

Драматургія в прикладному значенні як форма, композиція твору. Музична композиція як естетична категорія втілення змісту музичного твору.

Музична композиція як форма наскрізної структури, частини якої об'єднані авторським задумом чи самостійні в образно-тематичному контексті твору на прикладах симфоній В. Моцарта, П. Чайковського, сонат Л. Бетховена, творів для фортепіано Р. Шумана, Ф. Шопена, М. Лисенка, П. Чайковського тощо.

Змістовий модуль № 10

Типологія музичних форм: прості, складні, мішані.

Визначення музичної форми як структурно-композиційної будови твору з певним музично-естетичним змістом. Культурно-суспільна та музично-естетична функції музичного твору. Прості 2-х частинні форми для передачі стану одного певного емоційного почуття. Прості 3-х частинні форми для розкриття двох контрастних емоційних станів образу. Складні форми для втілення декількох контрастних образів.

Опера як складний синтетичний жанр, в якому органічно поєднано три види мистецтв: музика, слово, дія.

Симфонія як складний жанр циклічної форми з 4-х частин. Характерні ознаки форми сонатного алегро: наявність контрасту головної та побічної партій, експозиції, розробки, репризи.

Вільні варіації як приклад мішаної форми з ознаками циклічності, варіаційного, монотематичного розвитку тематичного матеріалу з використанням різних типів фактури, видів контрасту, структурного розростання форми.

Змістовий модуль № 11

Типи викладу музичного матеріалу

Три типи викладу музичного матеріалу в контексті музично-тематичного розвитку твору: експозиційний, серединний, заключний.

Ознаки експозиційного типу: мелодико-інтонаційна виразність, ясність, рельєфність теми, фактурна чіткість ладо-гармонічного розвитку, структурна періодичність, квадратність будови, прозорість звучання.

Ознаки серединного типу викладу: контраст тематичний, фактурно-гармонічний, регістровий, темповий, динамічний.

Ознаки заключного типу викладу матеріалу: прийоми повторення-ствердження тематичного матеріалу першої частини, часті гармонічні фігурації заключних зворотів, посилення динаміки звучання, ущільнення акордово-гармонічної фактури.

Змістовий модуль № 12

Музична фактура: визначення, види.

Музична фактура як тип викладу, склад музичного матеріалу.

Поліфонічна, гомофонно-гармонічна види фактури. Акордово-гармонічна

фактура як різновид останньої. Особливості розвитку поліфонічної фактури.
 Особливості розвитку гомофонно-гармонічна види фактури
 Вплив хорового церковного багатоголосся як взаємодії самостійних по горизонталі голосів на формування поліфонічної фактури.
 Домінування головної мелодії в гомофонно-гармонічній фактурі. Її функція проведення як супроводу відповідно нотному запису в правій руці. Камерно-інструментальні, оркестрові, вокально-хорові твори українських та зарубіжних композиторів для прикладів видів музичної фактури (в нотному запису, в звукозапису СД).

Змістовий модуль № 13

Функції частин у творі.

Функції частин у творі : вступ, основна тема, зв'язуюча тема, розробка, реприза, кода як важливі композиційно-структурні компоненти твору. Характерні ознаки вступу для підготовки основної теми: гармонічні фігурації, відсутність мелодії, невелика структурна будова з 2-4 тактів («Місячна соната» Л. Бетховена (I частина), вальси М. Глінки, Ф. Шопена). Першорядні критерії визначення основної теми: легкість сприйняття, ясність, виразність мелодії теми завдяки ритмо-інтонаційним зворотами; наявність чіткої структурної будови в 4-8 тактів; головна ладо-тональність, прозорість акордово-гармонічної фактури. Ознаки зв'язуючої теми: загальний вигляд фактурного викладу (висхідний, низхідний рух пасажів, арпеджованих акордів), відсутність тематичних утворень. Функції розробки в контексті створення прийомів гармонічної та фактурної (зміна тональності, темпоритму, динаміки, регістру), мелодичної "розмитості" тематичного матеріалу.

Реприза як повторення первісного матеріалу після проведення іншого. Види репризи: статична, динамічна, дзеркальна.

Змістовий модуль № 14

Принципи розвитку музичного матеріалу.

П'ять принципів розвитку музичного матеріалу: повторення, змінене повторення, розвиток, контраст співставлення, похідний контраст.

Принцип повторення як засіб зміцнення музичної теми, ідеї твору.

Змінене повторення як приклад варіаційного розвитку теми, засобу урізноманітнення її музично-емоційного сприйняття.

Принцип гармонічного, фактурного, темброво-регістрового розвитку тематичного матеріалу в контексті образно-музичних трансформацій теми.

Види контрасту в тематичному розвитку твору. Характеристика контрасту співставлення як появи нового тематичного утворення, що збагачує образно-музичний зміст твору.

Похідний контраст як ознака ствердження провідної думки твору завдяки схожості мелодики-інтонаційних фраз у новій темі близькій до головної.

Змістовий модуль №15

Мелізми: визначення, різновиди.

Мелізми як музичні прикраси мелодії. Музично-виражальна та зображально-естетична функції мелізмів у мелодії твору. Значення мелізмів у музиці доби бароко, творах композиторів-класиків, романтиків.

Види мелізмів: групетто, мордент, форшлаг, трель. Особливості запису та правила їх метро-ритмічного використання (на сильній долі часу, у певному музичному напрямку) в музичному розвитку твору. Приклади на творах камерно-інструментальної музики композиторів Баха, Моцарта, Чайковського, Шопена.

Змістовий модуль № 16

Види музичного аналізу твору

Структурно-композиційний, мелодичний, гармонічний, фактурний види аналізу як складові розуміння ідейно-сміслового змісту музичного твору.

Методичні поради щодо проведення музичного аналізу твору:

- визначення структурних меж твору, його початку і закінчення за ознаками характерних тактових позначень.
- характеристика образно-емоційного звучання твору відповідно визначеній тональності, її мажорного чи мінорного нахилу.
- структурний та ладо-тональний аналіз мелодії-теми для розуміння основної думки, жанру твору.
- функції акордів гармонічного супроводу: ствердження – Т, напруження – Д, зосередженості, роздумів, поміркованості – S.
- визначення темпу, видів фактури, динамічних позначень в розумінні образно-музичного змісту та художньо-естетичних почуттів твору.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ та ЗАРУБІЖНОЇ МУЗИКИ

ВСТУП

Дисципліна «Історія музики» посідає важливе місце в аспекті фахової підготовки бакалавра хореографії. Його функціонально-змістовну сутність становлять гуманістичні тенденції, оптимістичне світобачення, національні особливості мистецтва українського народного танцю. Важливим при цьому є взаємозв'язок музичного й хореографічного видів мистецтв у контексті образно-емоційного творення танцювальних композицій, знання основ музичної творчості як чинника розуміння танцювальної композиції, мініатюри.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма вивчення нормативної навчальної дисципліни "Історія музики" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр хореографії, напряму підготовки 0202 Мистецтво, спеціальності 6.020202 хореографія*.

Предметом вивчення навчальної дисципліни "Історія музики " є музична культура країн світу.

Її міждисциплінарні зв'язки становлять: основи теорії музики, культурологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

ЗМ. 1. Музика як вид мистецтва. Функції, стилі, жанри, засоби.

ЗМ. 2. Джерела, етапи розвитку української музики X-поч. XXI ст.

ЗМ. 3. Зарубіжні національні школи країн Західної Європи.

ЗМ.4. Стилєва панорама музики XIX–XXI ст. у творах композиторів.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни "Історія музики" є отримання знань про провідні музичні стилі, жанри, національні композиторські школи , їх представників, твори українських та зарубіжних композиторів минулого та сьогодення.

1.2.Основними завданнями "Історії музики " є:

- опрацювання навчальної, літератури з питань світової музичної культури;
- знання особливостей провідних музичних стилів історії та сучасності.
- знати про композиторів, виконавців країн світу XIX – поч..XXI ст.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- провідних композиторів світу;
- різножанрові твори всесвітньовідомих композиторів XIX – початку XXI ст.;
- характерні риси музичних стилів від доби Античності до модернізму;

вміти :

- назвати композиторів провідних національних шкіл континентів світу.
- розповісти про поширені твори всесвітньовідомих композиторів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Музика як вид мистецтва. Функції, стилі, жанри, засоби.

Визначення музики як виду мистецтва, її значення в розвитку музично-естетичних смаків слухачів. Характерні риси музичної культури доби античності: магічні, медичні, естетично-виховні функції музики, розвиток інструментарію, представники грецької міфології. Музика в добу середньовіччя: характеристика григоріанського хоралу. Ренесанс як відродження естетики античності, демократичних засад музичної культури та високих ідеалів людської творчості

Засоби музичної виразності в контексті розуміння музичної мови, авторського задуму твору. Основні групи, різновиди музичних інструментів, диференціація за типом звуковидобування: духові мідні, дерев'яні, ударні, струнно-смичкові, струнно-щипкові, клавішні. Орган - король музичних інструментів. Національні музичні інструменти України. Види оркестрових колективів відповідно інструментарію: симфонічний, естрадно-симфонічний, духовий, джазовий, народних інструментів.

Жанр як вид, тип, рід музичного твору. Жанрові ознаки музичного твору на прикладі пісні, танцю, маршу. Зовнішні ознаки жанру відповідно характеру музики: драматична, лірична, епічна. Внутрішні ознаки : оперна, симфонічна, хорова, вокальна, інструментальна. Диференціація жанрів за виконавськими ознаками: музика оркестрова, ансамблева, камерно-вокальна, камерно-інструментальна, фортепіанна, скрипкова тощо. Створення жанрів симфонії, опери, концерту, сонати в добу класицизму. Їх визначення, характерні ознаки. Синтез жанрів в музиці ХХ ст.

Змістовий модуль 2.

Джерела, етапи розвитку української музики Х-поч. ХХІ століть

Джерела української музики доби Київської Русі: творчість скоморохів, жанри музичного фольклору, церковна музика, ратна (військова) музика.

Вокально-хорові, оркестрові твори українських композиторів. Віддзеркалення історичних подій у музичному мистецтві кобзарів ХV—ХVІІ ст. Значення діяльності братств у розвитку музичної освіти і виконавства на

Україні. Кант, театральні вистави "Вертепу, партесний спів. Характерні риси українського бароко, класицизму (др. пол. XVIII ст.), романтизму (XIX ст.) у творчій спадщині українських композиторів.

Творча спадщина українських композиторів XVIII-XIX століть. Провідні композитори. Значення творчості перших українських композиторів М. П. Дилецького, М. С. Березовського, А. Л. Веделя, Д. С. Бортнянського в розвитку жанру хорового концерту. Діяльність С. С. Гулака-Артемівського – автора першої лірико-комічної опери "Запорожець за Дунаєм".

Композитор М. Лисенко як засновник національної композиторської школи. Значення творчості, сфери діяльності митця. Його послідовники: М. Леонтович, К. Стеценко, Я. Степовий, Л. Ревуцький. Розвиток професійного музичного мистецтва в Україні XIX ст. на засадах народності, демократизму, ідейності. Відбиття в творчості композиторів суспільно-політичної атмосфери часу: національно-патріотична тематика творів М. Лисенка (хор "Вічний революціонер"), К. Стеценка (хори "Сон", "Прометей"), Я. Степового (романс "Степ"), С. Людкевича (кантата-симфонія "Кавказ"), К. Стеценка "Вечірня пісня", Я. Степового "Три шляхи".

Творчість українських композиторів XX – початку XXI ст. Форми музичного життя в Україні в контексті суспільно-політичних подій новаторських 1920-х, трагічних 1930-х років: розвиток освіти, діяльність музичних хорових осередків ("Український клуб", "Боян"), створення професійних і самодіяльних виконавських колективів: капела "Думка", симфонічні оркестри у Києві, Харкові.

Педагогічна, композиторська, виконавська праця, виступи у військових частинах, шпиталях, на заводах, в евакуації в часи Другої світової.

Різноманітна оперна, балетна, симфонічна спадщина, дитяча тема в творчості українських композиторів на зламі XX-XXI ст.: В. Косенка, І. Шамо, Л. Дичко. Синтез жанрів в творчості В. Губаренка (моноопера «Ніжність»), Є. Станковича (фолькоопера «Цвіт папороті»), М.Скорика.

Фольклорні джерела в творчості композиторів, твори сакральної музики як ознаки відродження національної української музичної культури.

Змістовий модуль 3. Зарубіжні національні школи.

Стильова панорама музики XIX–XXI ст. у творах композиторів.

Початок професіоналізації музичного мистецтва в добу класицизму. Значення діяльності композиторів Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. ван Бетховена для формування функціональної системи, ладо-тональних зв'язків в музичному творі. Зростання ролі мелодії як важливого носія образно-емоційного змісту твору.

Риси романтизму XIX ст.: історія країни, фольклор, світ почуттів особи як чинники романтизму в різножанрових музичних творах. Колористичні функції гармонії в поглибленні образно-емоційного змісту музичного твору. Виникнення нових жанрів: прелюдія, поема, елегія в творчості композиторів-романтиків Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Шопена, М. Лисенка, тощо.

Змістовий модуль 4. Стильова панорама музики XIX–XXI ст. у творах композиторів.

Модернізм в культурі XX ст. Вплив суспільно-історичних чинників життя на формування сучасної музичної мови, музичних стилів імпресіонізму, експресіонізму як проявів в музиці соціальних катаклізмів, напруження та культурно-мистецьких подій в світі XX ст.

Епоха джазу в світовій музиці XX століття: виникнення стилю в США на початку XX ст. Витоки джазової музики: інтонаційні джерела афро-американського та індіанського фольклору. Спірічуелс як духовний пісне спів негрів. Стилі джазової музики: регтайм, блюз. Особливості виконання

музики джазовими ансамблями в Чикаго, Нью-Орлеані. Розвиток комерційного джазу в США, країнах Європи.

Ритм як визначальна риса джазової мелодії. Специфічні ознаки джазової інструментальної групи та функціонально-стильова диференціація музичних інструментів: групи дерев'яних духових (саксофон-сопрано, саксофон-альт, кларнет), мідних духових (труба, тромбон), клавішних (фортепіано), струнно-смичкових-контрабас; ударних-барабани, хай-хет тощо.

Видатні представники джазової музики: композитори, виконавці: Джордж Гершвін, Глен Міллер, Луї Армстронг, Ела Фіджеральд .

Новітні музичні течії в європейській музиці першої пол. ХХ ст. (імпресіонізм, експресіонізм, неокласицизм, веризм, примітивізм). Симфонічні твори К. Дебюссі в розумінні музичного імпресіонізму на прикладах оркестрової («Хмари»), камерно-інструментальної («Дівушка с волосами цвета льна») музики. Симфонічна сюїта «Болеро» М. Равеля як твір сучасної темброво-оркестрової драматургії. Інструментальне танго в творчості Астора П'яцолі. Музичне надбання композитора США Дж. Гершвіна (симфонічна «Голубая рапсодія», опера «Поргі і бес»). Різноманітна палітра музики А. Хачатуряна, А. Гавриліна, Г. Онеггера, Г. Малера. Провідні прийоми техніки сучасної композиції: серійна техніка, алеаторика, додекафонія, політональність, поліфактура.

Рекомендована література

- 1.. Архимович Л., Гордійчук М. Н. В Лисенко. – К., 1963. – 416 с.
3. Булат Т. Героїко-патріотична тема в творчості М. Лисенка. – К., – 1965. – 108 с.
4. Бялик М. Л. Н. Ревуцкий. – Л., 1979. – 51 с.
6. 7. Герасимова-Персидська Н.О. Хоровий концерт на Україні. – К. – 1978. – 180 с.
8. Гордійчук М. Леся Дичко. – К. – Музична Україна – 1978. – 76 с.
9. Гордійчук М. М. М. Калачевський. – М. – 1954. – 45 с.

- 10 . Гордійчук М. Николай Леонтович. – К.– 1977. – 50 с.
14. Копица М. Симфонії Б.Лятошинського: епоха, колізії, драматургія. К. – 1990. – 125 с.
16. Кузик В. П. Майборода. – К. – Муз. Україна, 1978. – 50 с.
17. Леонтович М. Спогади. Листи. Матеріали. – К. – 1982. – 170 с.
18. Українська музична енциклопедія. – тт. 1-5. – К. – 2003-2021 рр..

Екзаменаційні вимоги з курсу «Теорія музики»

1. Що таке «музика»: визначення, особливості.
2. Засоби музичної виразності: визначення , види, риси.
3. Музичний звук та його властивості.
4. Музичний інтервал: визначення, види використання.
5. Акорди в музиці: визначення, види використання.
6. Види фактури в музичному творі.
7. Типи викладення музичного матеріалу.
8. Типи розвитку в музичному творі.
9. Функції частин у музичному творі.
- 10.Музична драматургія: визначення види.

Екзаменаційні вимоги з курсу «Історія музики»

1. Назвати українських композиторів минулого та сучасності.
2. Українські композитори – пісенники ХХ - початку ХХІ ст..
3. Назвати зарубіжних композиторів країн континентів світу.
4. Види оркестрів: інструментарій. Приклади.
5. Музичні жанри великої, малої форми: види, визначення.
6. Що таке опера, навести приклади.
7. Творчий портрет композитора Ф. Шопена.
8. Творчий портрет композитора М. Лисенка.

9. Творчий портрет композитора Л. ван Бетховена.

10. Творчий портрет композитора Астора П'яцолли.

ВИСНОВКИ.

Дисципліни курсу «Теорія та історія музики» становлять важливу складову професійної підготовки майбутнього педагога-хореографа закладу загальної середньої освіти. Отримані на заняттях, чи у ході самостійної підготовки на основі конспектів лекцій знання сприятимуть розумінню малюнку танцю, його композиції. Вони допомагатимуть відчуттю музики завдяки визначенню характерних ознак у мелодії, як-от висхідний, низхідний її рух, викладу спокійних чи напружених у звучанні акордів супроводу до мелодії. Відчуття ритмічної пульсації завдяки дводольній, тридольній пульсації в творі, швидкість темпу при виконанні, голосна чи тиха динаміка звучання в низькому чи середньому регістрах фактури твору композитора допоможуть хореографу-постановнику в пошуку певних хореографічних рухів юних хореографів-школярів.

Завдяки вмінню педагога-хореографа відчувати й розуміти ці характерні особливості музики сформується цікавий за змістом й образно-емоційним наповненням малюнок танцю.